

Βρυξέλλες, 18.1.2018
COM(2018) 10 final

**ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ, ΤΟ
ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ, ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ
ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ, ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ, ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ**

**Ενέργειες της ΕΕ για τη βελτίωση της περιβαλλοντικής συμμόρφωσης και
διακυβέρνησης**

{SWD(2018) 10 final}

**ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ,
ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ, ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ
ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ, ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ,
ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΚΑΙ ΤΗΝ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ**

**Ενέργειες της ΕΕ για τη βελτίωση της περιβαλλοντικής συμμόρφωσης και
διακυβέρνησης**

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΚΑΙ ΙΣΤΟΡΙΚΟ

Η παρούσα ανακοίνωση παρουσιάζει ένα σχέδιο δράσης για την αύξηση της συμμόρφωσης με την περιβαλλοντική νομοθεσία της ΕΕ και για τη βελτίωση της περιβαλλοντικής διακυβέρνησης. Προϋποθέτει τη στενή συνεργασία της Επιτροπής με τα κράτη μέλη και επαγγελματίες του χώρου, όπως επιθεωρητές, ελεγκτές, αστυνομικούς και εισαγγελείς, ώστε να δημιουργηθεί μια έξυπνη και συνεργατική νοοτροπία συμμόρφωσης με τους περιβαλλοντικούς κανόνες της ΕΕ σχετικά με δραστηριότητες όπως η βιομηχανική παραγωγή, η διάθεση αποβλήτων και η γεωργία.

Η ΕΕ διαθέτει ήδη ένα εκτενές σύνολο αναπτυγμένης περιβαλλοντικής νομοθεσίας. Ωστόσο, υπάρχουν σημαντικές προκλήσεις όσον αφορά την εφαρμογή της, όπως επισημαίνεται στην ανακοίνωση της Επιτροπής «Επισκόπηση της εφαρμογής της περιβαλλοντικής νομοθεσίας (EIR)¹. Οι προκλήσεις αυτές συνδέονται με επίμονα περιβαλλοντικά προβλήματα, όπως η ρύπανση των υδάτων από διάχυτες πηγές, η κακή ποιότητα του αέρα στις πόλεις, η μη ικανοποιητική επεξεργασία των αποβλήτων, και η παρακμή ειδών και οικοτόπων. Υπάρχουν επίσης σοβαρά περιστατικά περιβαλλοντικού εγκλήματος², καθώς και πολυάριθμες περιβαλλοντικές καταγγελίες στην Επιτροπή³ και αναφορές στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο. Το κόστος της μη εφαρμογής εκτιμάται σε 50 δισεκατομμύρια EUR ετησίως⁴. Από τη βελτίωση της εφαρμογής μπορούν να αντληθούν πολλά οφέλη, χωρίς τη θέσπιση νέας νομοθεσίας.

Αυτό απαιτεί, μεταξύ άλλων, την τήρηση των περιβαλλοντικών διατάξεων στη βάση, δηλαδή την εκπλήρωση περιβαλλοντικών υποχρεώσεων που αφορούν τις δραστηριότητές τους από τη βιομηχανία, τις υπηρεσίες κοινής ωφελείας, τους ιδιοκτήτες

¹ http://ec.europa.eu/environment/eir/country-reports/index_en.htm.

² Οι συνδυασμένες εκτιμήσεις από τον ΟΟΣΑ, το Γραφείο των Ηνωμένων Εθνών για τον Έλεγχο των Ναρκωτικών και την Πρόληψη του Εγκλήματος (UNODC), το UNEP και την Interpol, σχετικά με τη νομισματική αξία του συνόλου των περιβαλλοντικών εγκλημάτων δείχνουν ότι πρόκειται για την 4η μεγαλύτερη κατηγορία διεθνούς εγκλήματος.

³ Περίπου εξακόσιες ετησίως.

⁴ http://ec.europa.eu/environment/enveco/economics_policy/pdf/report_sept2011.pdf. Στα στοιχεία κόστους περιλαμβάνονται, μεταξύ άλλων, περιβαλλοντικές και υγειονομικές δαπάνες, μη επιτευχθέντα οφέλη στις πράσινες βιομηχανίες, στρεβλώσεις στην αγορά και διοικητικές δαπάνες για τον κλάδο.

γης και άλλους «υπεύθυνους»⁵. Οι υποχρεώσεις μπορεί να έχουν τη μορφή απαγορεύσεων, γενικών δεσμευτικών κανόνων, αδειών και άλλων μέτρων που εφαρμόζονται για την προστασία του περιβάλλοντος, της δημόσιας υγείας και των μακροπρόθεσμων αναγκών της κοινωνίας σε πόρους.

Στις αιτίες της μη εφαρμογής συγκαταλέγεται η ανεπάρκεια των μηχανισμών για τη διασφάλιση της συμμόρφωσης και της αποτελεσματικής διακυβέρνησης σε εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο⁶. Αυτό συντελεί στον αθέμιτο ανταγωνισμό⁷ και την οικονομική ζημία, όπως την απώλεια φορολογικών εσόδων, και υποσκάπτει την εμπιστοσύνη του κοινού όσον αφορά την αποτελεσματικότητα της νομοθεσίας της ΕΕ.

Η παρούσα ανακοίνωση αποσκοπεί στην ενίσχυση των μηχανισμών αυτών. Συμπληρώνει την ανακοίνωση με τίτλο «Δίκαιο της ΕΕ: Καλύτερη εφαρμογή για καλύτερα αποτελέσματα», στην οποία η Επιτροπή εκθέτει τον τρόπο με τον οποίο προτίθεται να εντείνει τις προσπάθειές της σχετικά με την εφαρμογή και την επιβολή της νομοθεσίας της ΕΕ εν γένει⁸.

2. Η ΑΝΑΓΚΗ ΔΙΑΣΦΑΛΙΣΗΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΣΥΜΜΟΡΦΩΣΗΣ

Τα κράτη μέλη έχουν καθήκον να συνεργάζονται καλόπιστα για την επίτευξη των στόχων της ΕΕ⁹. Βάσει αυτού του καθήκοντος, το Δικαστήριο της ΕΕ επέβαλε στις αρχές των κρατών μελών την υποχρέωση να αποκαθιστούν τις παράνομες συνέπειες από παραβάσεις της νομοθεσίας της ΕΕ¹⁰, καθώς και την υποχρέωση να είναι η επιβολή αποτελεσματική, αναλογική και αποτρεπτική¹¹. Συνεπώς, τα κράτη μέλη πρέπει να διαθέτουν κατάλληλους μηχανισμούς για να εξασφαλίζουν τη συμμόρφωση προς τις υποχρεώσεις που επιβάλλει η ΕΕ.

Μη συμμόρφωση μπορεί να προκύψει για διάφορους λόγους, συμπεριλαμβανομένων της σύγχυσης, της ανεπαρκούς κατανόησης ή έλλειψης αποδοχής των κανόνων, της έλλειψης επενδύσεων, του καιροσκοπισμού και της εγκληματικότητας. Οι επιπτώσεις στο περιβάλλον, την ανθρώπινη υγεία και την οικονομία εξαρτώνται από τη φύση, το μέγεθος και τη διάρκεια των παραβάσεων.

⁵ Π.χ. φυσικά ή νομικά πρόσωπα, συμπεριλαμβανομένων των δημόσιων αρχών, τα οποία πρέπει να σέβονται τις υποχρεώσεις που απορρέουν από την περιβαλλοντική νομοθεσία της ΕΕ κατά την άσκηση δραστηριοτήτων που συνεπάγονται εκπομπές ή άλλες φυσικές επιπτώσεις στο περιβάλλον.

⁶ «Η Επισκόπηση της Περιβαλλοντικής Εφαρμογής της ΕΕ: Κοινές προκλήσεις και πώς να συνδυαστούν οι προσπάθειες με σκοπό να επιτευχθούν καλύτερα αποτελέσματα [COM(2017) 63].

⁷ Η νόμιμη βιομηχανία αποβλήτων έχει ήδη προειδοποιήσει σχετικά, αφού οι παράνομοι διαχειριστές αποβλήτων ασκούν αθέμιτο ανταγωνισμό, π.χ. με τη διάθεση αποβλήτων σε παράνομους χώρους απόθεσης.

⁸ 2017/C 18/02.

⁹ Βλέπε άρθρο 4 παράγραφος 3 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση.

¹⁰ Βλέπε, για παράδειγμα, υπόθεση C-201/02, *Wells*, EU:2004:12, σκέψεις 64-65.

¹¹ Βλέπε, για παράδειγμα, υπόθεση C-68/88, *Ευρωπαϊκή Επιτροπή κατά Ελληνικής Δημοκρατίας* [1989] Συλ. 2965, σκέψεις 23 και 24.

Στην πράξη, οι μηχανισμοί για τη διασφάλιση της συμμόρφωσης προϋποθέτουν τη χρήση από τα κράτη μέλη τριών γενικών κατηγοριών παρέμβασης (οι οποίες αναφέρονται συλλογικά ως «διασφάλιση της περιβαλλοντικής συμμόρφωσης»):

- *προώθηση της συμμόρφωσης*, που συμβάλλει, με διάφορα μέσα, όπως με την παροχή οδηγιών, την απάντηση συχνών ερωτήσεων και τη λειτουργία υπηρεσιών υποστήριξης, στη συμμόρφωση των υπευθύνων·
- *παρακολούθηση της συμμόρφωσης*, που εντοπίζει και αξιολογεί συμπεριφορές υπευθύνων αλλά και περιπτώσεις μη συμμόρφωσης, με τη χρήση περιβαλλοντικών επιθεωρήσεων και άλλων ελέγχων·
- *παρακολούθηση και επιβολή*, βάσει του διοικητικού, ποινικού και αστικού δικαίου, για την παύση, την αποτροπή, την επιβολή κυρώσεων και την επίτευξη επανόρθωσης, σε περίπτωση μη συμμόρφωσης, και για την ενθάρρυνση της συμμόρφωσης.

Οι παρεμβάσεις αυτές υλοποιούνται από διάφορες αρχές των κρατών μελών. Φορείς με καθήκοντα επιθεώρησης διενεργούν, κατά κανόνα, τακτικούς ή ad hoc ελέγχους και προωθούν τη συμμόρφωση. Η αστυνομία και οι εισαγγελικές υπηρεσίες διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στη διερεύνηση και δίωξη σοβαρών παραπτωμάτων. Διάφοροι φορείς μπορούν να συνδέονται μέσω της «αλυσίδας διασφάλισης της περιβαλλοντικής συμμόρφωσης», όπου επιθεωρητές, υπάλληλοι των τελωνείων και της αστυνομίας και εισαγγελείς συνεργάζονται για τη συλλογή αποδεικτικών στοιχείων και την άσκηση δίωξης. Οι ελεγκτικοί φορείς μπορούν να ασκήσουν σημαντικό ρόλο όσον αφορά την εξέταση προβλημάτων γενικευμένης μη συμμόρφωσης ή τις επιδόσεις συγκεκριμένων αρχών.

Η διασφάλιση της περιβαλλοντικής συμμόρφωσης μετριάξει τον κίνδυνο μη τήρησης των υποχρεώσεων από ορισμένους υπεύθυνους που μπορεί να έχει αρνητική επίδραση στην κατάσταση των υδάτων, του αέρα, της βιοποικιλότητας, της ανθρώπινης υγείας και της οικονομίας. Στο πλαίσιο αυτό, αξιολογούνται οι αιτίες και οι επιπτώσεις της μη συμμόρφωσης και, με τη χρήση ενός ευέλικτου συνδυασμού των τριών κατηγοριών παρέμβασης, επηρεάζεται η συμπεριφορά των υπευθύνων. Η ιδέα¹² αναπτύχθηκε σταδιακά μέσω της ανταλλαγής απόψεων με εμπειρογνώμονες, π.χ. από κράτη μέλη και δίκτυα επαγγελματιών¹³.

3. ΠΡΟΚΛΗΣΕΙΣ

Οι αρχές των κρατών μελών που είναι αρμόδιες για τη διασφάλιση της περιβαλλοντικής συμμόρφωσης αντιμετωπίζουν πολλές προκλήσεις, ιδίως:

- το εύρος και τη διαφορετικότητα των περιβαλλοντικών κανόνων της ΕΕ για τις δραστηριότητες με περιβαλλοντικές επιπτώσεις,

¹² Περισσότερες λεπτομέρειες παρουσιάζονται στο έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής SWD(2018)10, το οποίο συνοδεύει την παρούσα ανακοίνωση.

¹³ Βλέπε για παράδειγμα τις κατευθυντήριες αρχές «Make it Work» για τη διασφάλιση της περιβαλλοντικής συμμόρφωσης: <http://minisites.ieep.eu/work-areas/environmental-governance/better-regulation/make-it-work/subjects/2015/08/compliance-assurance>.

- το γεγονός ότι οι κανόνες αυτοί καλύπτουν ολόκληρη την επικράτεια των κρατών μελών, τόσο αγροτικές όσο και αστικές περιοχές,
- την ύπαρξη αναγνωρισμένων προβλημάτων όσον αφορά τη ρύπανση των υδάτων και της ατμόσφαιρας, τη διάθεση των αποβλήτων και την παρακμή της φύσης,
- τις προσδοκίες των πολιτών,
- τον αριθμό και τη διαφορετικότητα όσων πρέπει να συμμορφώνονται με τους περιβαλλοντικούς κανόνες,
- τα πολλά και διάφορα είδη προβλημάτων συμμόρφωσης που ενδέχεται να εμφανιστούν,
- τις δυσκολίες εντοπισμού και αντιμετώπισης των προβλημάτων αυτών, ιδίως των περιβαλλοντικών εγκλημάτων.

Στον κατάλογο αυτόν μπορεί να προστεθεί και η επάρκεια, καθώς οι αρμοδιότητες, συχνά, ανατίθενται σε μικρότερους φορείς με περιορισμένους οικονομικούς πόρους, μικρό αριθμό υπαλλήλων ή έλλειψη ειδικών γνώσεων¹⁴. Σε πολλά κράτη μέλη, οι προϋπολογισμοί των επιθεωρήσεων περιβάλλοντος παρέμειναν στάσιμοι ή μειώθηκαν λόγω της χρηματοοικονομικής κρίσης. Απέναντι σε αυτές τις προκλήσεις, ακόμη και μεγάλες σε μέγεθος και εξοπλισμένες με επαρκείς πόρους αρχές μπορεί να αντιμετωπίζουν δυσκολίες για την εξεύρεση, μεμονωμένα, βέλτιστων μεθόδων για την εξασφάλιση της συμμόρφωσης.

Οι προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι εν λόγω αρχές προκύπτουν από τη ζήτηση και την εμφάνιση διαφορετικών μορφών στήριξης σε επίπεδο ΕΕ. Αυτοί οι τύποι στήριξης συνοψίζονται στον πίνακα 1 κατωτέρω, μαζί με τα αντίστοιχα οφέλη τους.

Πίνακας 1: Μορφές στήριξης για τη διασφάλιση της περιβαλλοντικής συμμόρφωσης και τα οφέλη τους

Είδος στήριξης	Οφέλη
Δίκτυα της ΕΕ για επαγγελματίες του κλάδου	Επιτρέπουν στους επαγγελματίες να ανταλλάσσουν γνώσεις και εμπειρίες και να αναπτύσσουν από κοινού ορισμένες από τις άλλες μορφές στήριξης που περιλαμβάνονται στον παρόντα πίνακα
Αξιολόγηση σε επίπεδο ΕΕ των συστημάτων των κρατών μελών για τη διασφάλιση της περιβαλλοντικής συμμόρφωσης	Επιτρέπει τη σύγκριση και τον εντοπισμό πλεονεκτημάτων και αδυναμιών
Γενικά προσβάσιμες δικτυακές πύλες	Επιτρέπουν τη μάθηση, την ανταλλαγή και την

¹⁴ Βλ. για παράδειγμα την έκθεση σχετικά με τις προκλήσεις που συνδέονται με την υλοποίηση, του Δικτύου για την εφαρμογή και την επιβολή του δικαίου του περιβάλλοντος (IMPEL), στη διεύθυνση <https://www.impel.eu/impel-study-confirms-that-significant-challenges-remain-in-implementing-eu-environmental-law/>. Επικαιροποιημένη έκθεση επιβεβαιώνει και συμπληρώνει τα συμπεράσματα.

πληροφόρησης για τη διασφάλιση της συμμόρφωσης	εύκολη σύγκριση ορθών πρακτικών, καθώς και την ενίσχυση της διαφάνειας και της λογοδοσίας
Μηχανισμοί για τη διευκόλυνση της συνεργασίας, του συντονισμού, της ανταλλαγής γνώσεων και εμπειριών και της συνεργασίας σε ολόκληρη την ΕΕ, καθώς και για την πληροφόρηση σχετικά με τη διασφάλιση της συμμόρφωσης από άλλα κράτη μέλη και αρχές	Επιτρέπουν μεγαλύτερη αποτελεσματικότητα μέσω της συνεργασίας Επιτρέπουν την άντληση διδαγμάτων από τεχνογνωσία που έχει αναπτυχθεί αλλού
Πολλαπλή συμμόρφωση στο πλαίσιο της Κοινής Γεωργικής Πολιτικής (ΚΓΠ)	Συμβάλλει στη διασφάλιση της συμμόρφωσης των αγροτών με τις περιβαλλοντικές υποχρεώσεις
Πληροφορίες και καθοδήγηση σχετικά με ορθές πρακτικές	Επιτρέπουν την άντληση διδαγμάτων από τεχνογνωσία που έχει ήδη αναπτυχθεί Μειώνουν την ανάγκη ανάπτυξης ορθών πρακτικών από το μηδέν (μεγαλύτερη αποδοτικότητα)
Προγράμματα κατάρτισης, υλικό κατάρτισης και καθοδήγηση σχετικά με δεξιότητες	Επιτρέπουν την ανάπτυξη και τη διατήρηση δεξιοτήτων
Προσβασιμότητα σε πηγές δεδομένων της ΕΕ, όπως δορυφορικές εικόνες	Επεκτείνει τις δυνατότητες αποτελεσματικής διασφάλισης της συμμόρφωσης
Οικονομική στήριξη από την ΕΕ	Βοηθά τις αρχές που είναι αρμόδιες για τη διασφάλιση της συμμόρφωσης στην καλύτερη επίτευξη των στόχων τους

Έχουν ήδη δημιουργηθεί ξεχωριστά δίκτυα επιθεωρητών, αστυνομικών, τελωνειακών υπαλλήλων, εισαγγελέων, δικαστών και ελεγκτών, σε ευρωπαϊκό επίπεδο, για την ανταλλαγή και την απόκτηση γνώσεων όσον αφορά τη διασφάλιση της συμμόρφωσης¹⁵. Αυτά και άλλα δίκτυα προσφέρουν θετικά παραδείγματα διαφόρων ειδών στήριξης που συνοψίζονται ανωτέρω. Παρά τους σημερινούς περιορισμούς τους όσον αφορά την κάλυψη και το πεδίο εφαρμογής, τα παραδείγματα αυτά δείχνουν ότι, με τη συμβολή της Επιτροπής, μπορούν να επιτευχθούν περισσότερα για την ενίσχυση της περιβαλλοντικής διακυβέρνησης και την αύξηση της συμμόρφωσης¹⁶.

¹⁵ Οι επιθεωρητές εκπροσωπούνται από το Δίκτυο της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την Εφαρμογή και την Επιβολή του Δικαίου του Περιβάλλοντος (IMPEL). Οι αστυνομικοί εκπροσωπούνται από το Δίκτυο για την καταπολέμηση του περιβαλλοντικού εγκλήματος (EnvicrimeNet), οι εισαγγελείς από το Ευρωπαϊκό Δίκτυο Εισαγγελέων για το Περιβάλλον (ENPE), οι δικαστές από το Φόρουμ Δικαστών της ΕΕ για το Περιβάλλον (EUFJE) και οι περιβαλλοντικοί ελεγκτές από μια ειδική ομάδα εργασίας σχετικά με τον περιβαλλοντικό έλεγχο, στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Οργανισμού Ανώτατων Οργάνων Ελέγχου (EUROSAI).

¹⁶ Βλ. το έγγραφο θέσης της IMPEL σχετικά με τη διασφάλιση της περιβαλλοντικής συμμόρφωσης <https://www.impel.eu/position-paper-on-environmental-compliance-assurance/>. Το ENPE υπέβαλε επίσης παρόμοιο έγγραφο θέσης.

4. ΣΚΕΠΤΙΚΟ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΛΗΨΗ ΔΡΑΣΗΣ

Η Επιτροπή εξέτασε διάφορες εναλλακτικές δυνατότητες για τη βελτίωση της διασφάλισης της περιβαλλοντικής συμμόρφωσης, συμπεριλαμβανομένων και νομοθετικών δράσεων, και το 2014 εκπόνησε σχέδιο έκθεσης εκτίμησης επιπτώσεων με σκοπό την τροφοδότηση της διαδικασίας λήψης αποφάσεων. Κατέληξε στο συμπέρασμα ότι ένα σχέδιο δράσης με στοχοθετημένα μέτρα στήριξης για την αντιμετώπιση των πρακτικών αναγκών είναι η καταλληλότερη επιλογή για την επίτευξη αποτελεσμάτων σε διάφορους τομείς προτεραιότητας, ακόμη και βραχυπρόθεσμα.

Το προπαρασκευαστικό στάδιο, συμπεριλαμβανομένης της διαβούλευσης με τα κράτη μέλη και τα δίκτυα επαγγελματιών¹⁷, επιβεβαίωσε την αξία των μορφών στήριξης που συνοψίζονται στον πίνακα 1 και εντόπισε τρόπους ενίσχυσης των εν λόγω μηχανισμών και της ανάπτυξης νέων. Τα δίκτυα των επαγγελματιών επεσήμαναν την αξία της ανταλλαγής εμπειρογνομosύνης και του μεγαλύτερου συντονισμού των προσπαθειών στα κράτη μέλη. Επεσήμαναν επίσης τη σημασία της επαγγελματικής κατάρτισης και της αποτελεσματικής διάδοσης της γνώσης. Στις διαβουλεύσεις εντοπίστηκαν επίσης ορισμένοι τομείς στους οποίους υπάρχει σημαντική ζήτηση για υλικό αναφοράς ορθών πρακτικών και για νέα εργαλεία. Τα απόβλητα και τα εγκλήματα εις βάρος των άγριων ειδών επισημάνθηκαν ως ιδιαιτέρως άξια προσοχής. Η κοινή γεωργική πολιτική (ΚΓΠ) για την περίοδο 2014-2020 δίνει προτεραιότητα στη «βιώσιμη διαχείριση των φυσικών πόρων και τη δράση για το κλίμα» μέσω διαφόρων συμπληρωματικών μέσων πολιτικής, συμπεριλαμβανομένης της πολλαπλής συμμόρφωσης. Το έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής με θέμα «Η γεωργία και η αειφόρος διαχείριση των υδάτων στην ΕΕ»¹⁸ αναφέρεται ήδη στην πρωτοβουλία που παρουσιάζεται εδώ, δεδομένου ότι προσφέρει ένα μέσο για τη βελτίωση των εθνικών συστημάτων διασφάλισης της συμμόρφωσης της νομοθεσίας για τα ύδατα σε σχέση με τις γεωργικές δραστηριότητες. Ομοίως, το σχέδιο δράσης της Επιτροπής για τη φύση, τον άνθρωπο και την οικονομία¹⁹ διαπιστώνει την ανάγκη ενίσχυσης της συμμόρφωσης²⁰. Άλλα θέματα που συζητήθηκαν στις διαβουλεύσεις είναι η συμβολή της τεχνολογίας στην ανίχνευση περιπτώσεων μη συμμόρφωσης και ο σημαντικός ρόλος που διαδραματίζουν οι πολίτες στην υποβολή καταγγελιών και παρατηρήσεων στις εθνικές αρχές. Μέρος της ισχύουσας περιβαλλοντικής νομοθεσίας της ΕΕ προβλέπει ρητά τον ρόλο των κατευθυντήριων γραμμών ή της καθοδήγησης σχετικά με τις επιθεωρήσεις²¹ και είναι σκόπιμο να αρχίσει

¹⁷ Βλέπε, για παράδειγμα, τα συνοπτικά πρακτικά της διάσκεψης των ενδιαφερόμενων μερών της 31ης Ιανουαρίου 2017 και τα συνοπτικά πρακτικά του εργαστηρίου της 20ής Μαρτίου 2017, στη διεύθυνση: <http://ec.europa.eu/environment/legal/law/inspections.htm>

¹⁸ SWD(2017)153 final, της 28.4.2017.

¹⁹ COM(2017) 198 final και SWD(2017) 139 final.

²⁰ Βλέπε, ιδίως, προτεραιότητα Β «Δημιουργία πολιτικής δέσμευσης και ενίσχυση της συμμόρφωσης».

²¹ Βλέπε το άρθρο 22 παράγραφος 1 στοιχείο δ) της οδηγίας 2006/21/EK σχετικά με τη διαχείριση των αποβλήτων της εξορυκτικής βιομηχανίας και την τροποποίηση της οδηγίας 2004/35/EK, ΕΕ L 102 της 11.4.2006, σ. 15 και το άρθρο 23 παράγραφος 4 της οδηγίας 2010/75/ΕΕ σχετικά με τις βιομηχανικές εκπομπές, ΕΕ L 334 της 17.12.2010, σ. 17.

η εκπόνησή τους. Οι εργασίες για τις πρώτες ειδικές ανά χώρα εκθέσεις ΕΠΕ ανέδειξαν τις δυνατότητες βελτίωσης της ανατροφοδότησης της Επιτροπής προς τα κράτη μέλη σχετικά με τη διασφάλιση της συμμόρφωσης και άλλες πτυχές της δημόσιας διοίκησης. Τέλος, οι διαβουλεύσεις εντόπισαν την επιθυμία για διάλογο υψηλού επιπέδου μεταξύ επαγγελματιών από τον τομέα της διασφάλισης της περιβαλλοντικής συμμόρφωσης και ανώτερων στελεχών των περιβαλλοντικών υπηρεσιών.

5. ΔΡΑΣΕΙΣ

Το σχέδιο δράσης περιλαμβάνει εννέα δράσεις, προσαρμοσμένες στις παραπάνω ανάγκες που εντοπίστηκαν κατά την προπαρασκευαστική φάση. Αυτές συνοψίζονται στον Πίνακα 2²².

Πίνακας 2: Επισκόπηση δράσεων

Αριθ.	Δράση	Χρόνος
1	Βελτίωση της ανάπτυξης εμπειρογνωμοσύνης για τη διασφάλιση της περιβαλλοντικής συμμόρφωσης σε ολόκληρη την ΕΕ, μέσω αξιολογήσεων από ομοτίμους, κοινών δράσεων επιβολής, επισκέψεων διασφάλισης της συμμόρφωσης και της χρήσης του εργαλείου TAIEX-EIR Peer2Peer ²³	2019
2	Προσδιορισμός των αναγκαίων συνόλων επαγγελματικών δεξιοτήτων και των αναγκών κατάρτισης των περιβαλλοντικών επιθεωρητών και βελτίωση της συνεργασίας με επαγγελματίες και άλλους φορείς που προωθούν την αριστεία και παρέχουν κατάρτιση για επαγγελματίες στον τομέα της διασφάλισης της συμμόρφωσης σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο	2018
3	Διευκόλυνση της ανταλλαγής ορθών πρακτικών και υλικού τεκμηρίωσης και αναφοράς, προώθηση ευκαιριών χρηματοδότησης για τη διασφάλιση της περιβαλλοντικής συμμόρφωσης και διερεύνηση της δυνατότητας δημιουργίας μιας ευρύτερης διαδικτυακής πύλης για την περιβαλλοντική εφαρμογή	2019
4	Προετοιμασία ενός εγγράφου καθοδήγησης για ορθές πρακτικές σχετικά με τις στρατηγικές για την καταπολέμηση περιβαλλοντικών εγκλημάτων και άλλων σχετικών παραβιάσεων , με ιδιαίτερη έμφαση στα απόβλητα και τα εγκλήματα εις βάρος άγριων ειδών	2019
5	Κατάρτιση εγγράφων καθοδήγησης σχετικά με ορθές πρακτικές για τη διασφάλιση της περιβαλλοντικής συμμόρφωσης σε αγροτικές περιοχές (σε σχέση με τη γη και το νερό)	2019
6	Κατάρτιση τεχνικών κατευθυντήριων γραμμών για τις επιθεωρήσεις εγκαταστάσεων εξορυκτικών αποβλήτων	2018
7	Προετοιμασία της τεκμηρίωσης σχετικά με τις ορθές πρακτικές όσον αφορά τη διεκπεραίωση καταγγελιών σχετικά με το περιβάλλον και τη συμμετοχή των πολιτών σε επίπεδο κρατών μελών, μεταξύ άλλων	2019

²² Περισσότερες λεπτομέρειες περιλαμβάνονται στο συνοδευτικό έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής SWD(2018)10.

²³ http://ec.europa.eu/environment/eir/p2p/index_en.htm

Αριθ.	Δράση	Χρόνος
	μέσω της επιστήμης των πολιτών και της συνεργασίας με τα κράτη μέλη για την ανταλλαγή ορθών πρακτικών σχετικά με αποτελεσματικούς εθνικούς μηχανισμούς διεκπεραίωσης καταγγελιών σχετικά με την περιβαλλοντική νομοθεσία της ΕΕ	
8	Ανάπτυξη της ικανότητας και της αξιοποίησης γεωδιαστημικών πληροφοριών για έργα διασφάλισης της συμμόρφωσης και προώθησης ορθών πρακτικών (π.χ. με την αξιοποίηση δεδομένων του προγράμματος Copernicus)	2019
9	Αξιολόγηση των εθνικών συστημάτων διασφάλισης της περιβαλλοντικής συμμόρφωσης στο πλαίσιο ενός ευρύτερου πλαίσιου αξιολόγησης της διακυβέρνησης και τακτική ανατροφοδότηση των κρατών μελών στο πλαίσιο της επισκόπησης της εφαρμογής της περιβαλλοντικής νομοθεσίας	2019

6. ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΗΣ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ

Αφενός, ως θεματοφύλακας των Συνθηκών, η Επιτροπή διαδραματίζει κεντρικό ρόλο στην εξασφάλιση της πλήρους και ορθής εφαρμογής της περιβαλλοντικής νομοθεσίας της ΕΕ, υπό τον έλεγχο του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Αφετέρου, τα κράτη μέλη έχουν την πρωταρχική ευθύνη για την ορθή εφαρμογή της νομοθεσίας της ΕΕ. Το παρόν σχέδιο δράσης θα συμβάλει στην αντιμετώπιση των προκλήσεων που αντιμετωπίζουν τα κράτη μέλη, οι οποίες αναφέρθηκαν προηγουμένως.

Για να διασφαλιστεί ότι το παρόν σχέδιο δράσης έχει τα επιθυμητά αποτελέσματα, καλούνται τα κράτη μέλη:

- να διευκολύνουν τη συμμετοχή των αρχών τους στο δίκτυο συνεργασίας σε επίπεδο ΕΕ·
- να εξασφαλίσουν την υιοθέτηση των εντοπιζόμενων ορθών πρακτικών, ιδίως εκείνων που συνδέονται με τη χρήση προσεγγίσεων που βασίζονται στον κίνδυνο και με τη διαφάνεια, καθώς και να εξασφαλίσουν την αξιοποίηση των εργαλείων που αναπτύσσονται στο πλαίσιο του σχεδίου δράσης·
- να διευκολύνουν την κατάρτιση και την ανάπτυξη επαγγελματικών δεξιοτήτων·
- να εξασφαλίσουν το κατάλληλο επίπεδο συνεργασίας και συντονισμού μεταξύ των αρχών, με λειτουργίες διασφάλισης της συμμόρφωσης·
- να εξασφαλίσουν την ορθή κατανομή των ανθρώπινων και οικονομικών πόρων για τη διασφάλιση της συμμόρφωσης σε ολόκληρη την επικράτειά τους.

Η Επιτροπή πρόκειται επίσης να συστήσει μια ομάδα εμπειρογνομόνων (το «Φόρουμ για την περιβαλλοντική συμμόρφωση και διακυβέρνηση»)²⁴, με στόχο τον συντονισμό του σχεδίου δράσης και την ανταλλαγή απόψεων με ανώτερα διοικητικά στελέχη των κρατών μελών σχετικά με τρόπους βελτίωσης της συμμόρφωσης και των διοικητικών

²⁴ C(2018)10.

πτυχών της εφαρμογής. Το φόρουμ αυτό θα απαρτίζεται, ιδίως, από εκπροσώπους των κρατών μελών και δικτύων επαγγελματιών σε επίπεδο ΕΕ, ενώ θα κληθούν να συμμετέχουν και εκπρόσωποι του Συμβουλίου, του Κοινοβουλίου, της Επιτροπής των Περιφερειών και της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής. Η Επιτροπή θα επιδιώξει επίσης τη συμμετοχή άλλων ενδιαφερόμενων φορέων, συμπεριλαμβανομένων ΜΚΟ και επιχειρηματικών οργανώσεων, και θα εξετάσει τους βέλτιστους τρόπους επίτευξης αυτής της συμμετοχής κατά την πρώτη συνεδρίαση του Φόρουμ για την περιβαλλοντική συμμόρφωση και διακυβέρνηση.

Η υλοποίηση των δράσεων θα είναι μια συνεργατική διαδικασία στην οποία, εκτός από το Φόρουμ για την περιβαλλοντική συμμόρφωση και διακυβέρνηση, θα συμμετέχουν και δίκτυα επαγγελματιών. Τα δίκτυα θα λάβουν βοήθεια για να διευκολυνθεί η συνεργασία τους. Επίσης, η Επιτροπή θα συνεχίσει να υποστηρίζει τα δίκτυα στο πλαίσιο του ευρύτερου ρόλου τους.

Τα υφιστάμενα χρηματοδοτικά μέσα της ΕΕ, όπως το πρόγραμμα LIFE²⁵ και το Ταμείο Εσωτερικής Ασφάλειας (ΤΕΑ)²⁶, μπορούν να προσφέρουν συγκεκριμένους τρόπους στήριξης των διαφόρων ειδών δραστηριοτήτων για τη διασφάλιση της συμμόρφωσης και τη διακυβέρνηση. Επομένως, ενθαρρύνονται τα κράτη μέλη, τα δίκτυα επαγγελματιών και άλλα ενδιαφερόμενα μέρη να αξιοποιήσουν πλήρως αυτές τις δυνατότητες.

Κατά την ανάπτυξη του σχεδίου δράσης, η Επιτροπή θα λάβει επίσης υπόψη σημαντικές εξωτερικές και παγκόσμιες διαστάσεις της περιβαλλοντικής νομοθεσίας της ΕΕ, στο πλαίσιο της συμμετοχής της ΕΕ σε περιφερειακές και παγκόσμιες συμβάσεις. Για παράδειγμα, το παγκόσμιο εμπόριο και οι παγκόσμιες αλυσίδες εφοδιασμού σχετίζονται με τη διαχείριση των αποβλήτων και την προστασία της βιοποικιλότητας. Πράγματι, η διασφάλιση της περιβαλλοντικής συμμόρφωσης έχει ευρεία παγκόσμια σημασία και είναι αναγκαία, μεταξύ άλλων, για την υλοποίηση των στόχων της βιώσιμης ανάπτυξης. Η ενίσχυσή της στην Ευρώπη θα βοηθήσει την Ένωση να δώσει το παράδειγμα και να αποτελέσει ουσιαστικό εταίρο σε διεθνές επίπεδο.

7. ΈΛΕΓΧΟΣ ΚΑΙ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗ

Το παρόν σχέδιο δράσης θα αποτελέσει τη βάση ενός κυλιόμενου προγράμματος εργασίας για το 2018-2019. Το πρόγραμμα θα επανεξεταστεί το 2019 και, κατά περίπτωση, θα προστεθούν νέες δράσεις, ύστερα από διαβούλευση με το Φόρουμ για την περιβαλλοντική συμμόρφωση και διακυβέρνηση.

Το προβλεπόμενο πλαίσιο αξιολόγησης (δράση 9) θα δημιουργήσει τη βάση για να εξεταστεί η πρόοδος όσον αφορά τη διασφάλιση της περιβαλλοντικής συμμόρφωσης,

²⁵ Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1293/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 11ης Δεκεμβρίου 2013, σχετικά με τη θέσπιση Προγράμματος για το Περιβάλλον και τη Δράση για το Κλίμα (LIFE) και για την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 614/2007, ΕΕ L 347 της 20.12.2013, σ. 185.

²⁶ Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 513/2014 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 16ης Απριλίου 2014, για τη θέσπιση, στο πλαίσιο του Ταμείου Εσωτερικής Ασφάλειας, του μέσου για τη χρηματοδοτική στήριξη της αστυνομικής συνεργασίας, της πρόληψης και καταστολής της εγκληματικότητας και της διαχείρισης των κρίσεων και την κατάργηση της απόφασης 2007/125/ΔΕΥ του Συμβουλίου, ΕΕ L 150 της 20.5.2014, σ. 93.

αλλά και η πρόοδος όσον αφορά τη δημόσια διοίκηση στα κράτη μέλη, θα επιτρέψει την παρακολούθηση μέσω της ΕΠΕ και θα αξιολογήσει, έως το τέλος του πρώτου προγράμματος εργασίας, κατά πόσον χρειάζονται άλλες πρωτοβουλίες στον εν λόγω τομέα.

8. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Το παρόν πρόγραμμα δράσης ανταποκρίνεται στην ανάγκη για πρακτική υποστήριξη των επαγγελματιών σε ολόκληρη την ΕΕ που εργάζονται για τη βελτίωση της διασφάλισης της συμμόρφωσης και της διακυβέρνησης στον τομέα του περιβάλλοντος. Πέρα και πάνω από τα ειδικά πλεονεκτήματα που ήδη αναφέρθηκαν, το σχέδιο θα συμβάλει στην από κοινού ανάπτυξη μιας πιο συνεκτικής προσέγγισης της ΕΕ για την αντιμετώπιση των προκλήσεων της περιβαλλοντικής συμμόρφωσης και διακυβέρνησης. Τα αποτελέσματα θα πρέπει να επιτρέπουν στους επαγγελματίες: να αντιμετωπίζουν καλύτερα παραβάσεις της περιβαλλοντικής νομοθεσίας και των κανόνων για τον αθέμιτο ανταγωνισμό, καθώς και συνακόλουθες ζημίες· να συνδράμουν καλύτερα τους υπεύθυνους κατά την εκπλήρωση των υποχρεώσεών τους· να βελτιώσουν την εμπιστοσύνη του κοινού στη διασφάλιση της συμμόρφωσης και, τέλος, να προστατεύουν καλύτερα την κοινή κληρονομιά της Ευρώπης.